

Obsah

Anotácia	2
Obsah	3
Predslov	9
I Klasická fyzika	11
Charakteristika a predmet klasickej fyziky	13
1 Mechanika	17
1.1 Úvodné poznámky	17
1.1.1 Študijné ciele kapitoly	17
1.1.2 Základné východiská klasickej mechaniky	18
1.2 Priestor a čas v klasickej mechanike	21
1.2.1 Časopriestorový formalizmus opisu dejov	21
1.2.2 Pojem času a časovej postupnosti udalostí	24
1.2.3 Pojem priestoru a priestorové vzťažné sústavy	25
1.2.4 Pohľad súčasnej fyziky na pojmy priestoru a času	27
1.3 Kinematika častíc	28
1.3.1 Kinematické charakteristiky pohybu	28
1.3.2 Inerciálne sústavy a ich transformácie	30
Špeciálna Galileiho transformácia	30
Skladanie rýchlostí	33
1.4 Dynamika hmotných objektov	33

1.4.1	Idealizované modely hmotných objektov	33
1.4.2	Newtonove princípy dynamiky	35
	Princíp zotrvačnosti	35
	Princíp sily a princíp akcie a reakcie	37
1.4.3	Princíp relativity klasickej mechaniky	42
1.4.4	Pohyb telies v gravitačnom poli	45
	Newtonovo zovšeobecnenie Keplerových zákonov	45
	Newtonov gravitačný zákon	47
	Význam gravitácie v evolúcii kozmických objektov	53
1.4.5	Rovnice analytickej mechaniky	59
	Väzby a väzbové sily	59
	Diferenciálne princípy	60
	Integrálne princípy	62
1.4.6	Zákony zachovania a časopriestorové symetrie	64
	Zákony zachovania mechaniky	64
	Zachovanie energie a homogénnosť času	65
	Zachovanie hybnosti a homogénnosť priestoru	66
	Zachovanie momentu hybnosti a izotropnosť priestoru	66
1.5	Záverečné poznámky	67
1.5.1	Zhrnutie	67
	Prehľad vybraných základných pojmov	67
	Otázky a úlohy pre overenie vedomostí	69
1.5.2	Literatúra ku kapitole	70
2	Termodynamika	71
2.1	Úvodné poznámky	71
2.1.1	Študijné ciele kapitoly	71
2.1.2	Klasický prístup k termodynamike	72
2.2	Základné princípy klasickej termodynamiky	73
2.2.1	Termodynamické sústavy a ich charakteristiky	73
	Termodynamické sústavy	73
	Teplota termodynamických objektov	74
2.2.2	Zákonitosti správania termodynamických systémov	77

	Zákon zachovania energie	77
	Zákon rastu entropie tepelne izolovaných systémov	79
2.3	Klasická štatistická fyzika	83
2.3.1	Všeobecná charakteristika	83
	Predmet a úloha štatistickej fyziky	83
	Metódy klasickej štatistickej fyziky	86
	Rozdeľovacia funkcia energie sústavy	90
2.3.2	Obsah pojmu entropia z pohľadu štatistickej fyziky	93
	Pravdepodobnostný charakter molekulovej fyziky	93
	Štatistická interpretácia nevratnosti procesov	95
2.3.3	Niektoré dôsledky zákona rastu entropie	100
	Fenomén nevratnosti prírodných procesov	100
	Hypotéza tepelnej smrti vesmíru	103
2.4	Entropia vo fyzike a v informatike	105
2.4.1	Entropia ako miera množstva informácie	105
	Koncepcie pre vyjadrenie množstva informácie	105
	Kvantifikácia množstva informácie	108
	Entropia a informačná výdatnosť experimentu	111
	Vzťah termodynamickej a informačnej entropie	114
2.4.2	Entropia ako miera kvality systémov	115
	Usporiadanosť systémov a ich entropia	115
	Vznik a vývoj živých organizmov	118
2.4.3	Vzťah entropie, informácie a energie	124
2.5	Záverečné poznámky	125
2.5.1	Zhrnutie	125
	Prehľad vybraných základných pojmov	125
	Otázky a úlohy pre overenie vedomostí	127
2.5.2	Literatúra ku kapitole	128
3	Elektromagnetizmus	129
3.1	Úvodné poznámky	129
3.1.1	Študijné ciele kapitoly	129
3.1.2	Poznámky k spracovaniu problematiky	130

3.2	Elektromagnetická interakcia	132
3.2.1	Všeobecná charakteristika	132
	Konceptia fyzikálnych polí	132
	Typy elektromagnetických polí	136
3.2.2	Zdroje elektromagnetickej interakcie	137
	Elektrické náboje a ich vlastnosti	137
	Elektrické prúdy a ich prejavy	143
3.3	Základné zákony elektromagnetizmu	146
3.3.1	Zákon o žriedlovosti elektrického poľa	146
	Silové pôsobenie elektrických nábojov vo vákuu	146
	Elektrické pole a jeho charakteristiky	150
	Gaussov zákon elektrostatiky	155
	Elektrostatické pole v materiálovom prostredí	158
	Maxwellovo zovšeobecnenie zákona elektrostatiky	163
3.3.2	Zákon o nežriedlovosti magnetického poľa	166
	Zdroje magnetického poľa	166
	Magnetické pole a jeho charakteristiky	169
	Magnetické silové pôsobenie ako relativistický jav	171
	Gaussov zákon magnetostatiky	173
	Maxwellovo zovšeobecnenie zákona magnetostatiky	175
3.3.3	Zákon elektromagnetickej indukcie	176
	Faradayov zákon	176
	Maxwellovo indukované elektrické pole	178
3.3.4	Zákon celkového prúdu	181
	Prúdová slučka ako magnetický dipól	181
	Ampérove zákony magnetizmu stacionárnych prúdov	183
	Magnetické pole v látkovom prostredí	186
	Maxwellov prúd	188
3.3.5	Sústava Maxwellových rovníc elektromagnetizmu	190
3.4	Elektromagnetické vlnenie a optické javy	192
3.4.1	Elektromagnetické vlny	192
	Vlnová rovnica elektromagnetického poľa	192
	Priečna rovinná harmonická vlna	194
	Generovanie a šírenie elektromagnetických vln	195

Fyzikálne vlny, spektrum elektromagnetických vln	197
3.4.2 Svetlo ako elektromagnetické vlnenie	199
3.5 Záverečné poznámky	201
3.5.1 Zhrnutie	201
Prehľad vybraných základných pojmov	201
Otázky a úlohy pre overenie vedomostí	203
3.5.2 Literatúra ku kapitole	204
II Fyzika interdisciplinárnych oblastí	205
4 Počítačová fyzika	207
4.1 Úvodné poznámky	207
4.1.1 Študijné ciele kapitoly	207
4.1.2 Miesto novej vedeckej disciplíny vo fyzike	208
4.2 Predpoklady vzniku a rozvoja počítačovej fyziky	209
4.2.1 Koncepcie univerzálnych počítaacích strojov	209
4.2.2 Výkonné klasické počítače	211
4.3 Charakteristika a členenie počítačovej fyziky	215
4.3.1 Stručný obsah ťažiskových oblastí	215
4.3.2 Ďalšie oblasti počítačovej fyziky	218
4.4 Počítačové modelovanie	219
4.4.1 Všeobecná charakteristika modelovania	219
Vzťah štruktúry systému a jeho správania	219
Etapy modelovania	220
Metódy modelovania	221
4.4.2 Časticové modelovanie	223
Deterministická metóda molekulovej dynamiky	224
Stochastická metóda Monte Carlo	225
4.4.3 Základné charakteristiky náhodných veličín	228
Náhodnosť ako jedna z črt neurčitosti	228
Diskrétné náhodné veličiny	229
Spojité náhodné veličiny	230

4.4.4	Charakteristika metódy Monte Carlo	233
	Všeobecný algoritmus metódy	233
	Príklad vystihujúci základnú myšlienku metódy	235
4.4.5	Generátory pseudonáhodných čísel	237
	Reprezentácia náhodných veličín	237
	Fyzikálne generátory	238
	Počítačové generátory	240
4.4.6	Rozohranie náhodných veličín	245
4.4.7	Základný vzťah metódy Monte Carlo	246
4.5	Príklady počítačových experimentov	248
4.5.1	Transport častíc látkovým prostredím	249
	Všeobecná charakteristika úlohy	249
	Rozptylové procesy a rozohranie typu interakcie	252
	Miesto interakcie a jeho rozohranie	254
	Vývojový diagram riešenia transportnej úlohy	256
4.5.2	Epitaxný proces	259
	Charakteristika úlohy	259
	Opis riešenia problému	260
4.6	Záverečné poznámky	262
4.6.1	Zhrnutie	262
	Prehľad vybraných základných pojmov	262
	Otázky a úlohy pre overenie vedomostí	263
4.6.2	Literatúra ku kapitole	264
Register		265
O autorovi		272